

SESIUNEA ANUALĂ DE RAPORTE DE ARHEOLOGIE LA A XXIV-A EDIȚIE

Anul acesta, sesiunea de rapoarte privind rezultatele cercetărilor arheologice din anul 1989, reuniune științifică organizată sub auspiciile Comisiei Muzeelor și Colecțiilor și Comisiile arheologice, a fost găzduită de Muzeul Județean Arad. În frumosul municipiu de pe malurile Mureșului, în zilele de 7–10 iunie 1990 și-au dat întâlnire peste 200 de arheologi din muzeele țării, institute de cercetare, scoli, care, prin rapoartele prezентate, au venit cu noi și elocvente dovezi menite a întregii imaginea unor momente importante din istoria noastră națională.

Lucrările în plen ale sesiunii inspirat programate în după-amiază zilei de 7 iunie, astfel făcând ca rămas două zile pline pentru susținerea raportelor pe secțiuni și pentru dezbatere), sesiune ce a avut menirea de a realiza bilanțul preliminar al unui an plin de evenimente și care pentru arheologii români a fost unul dintre cei mai grei ani, au subliniat cîteva priorități ce se impun în viitorul apropiat: arheologii și istorici români, în general, să se pună în slujba relevării adevăratului adevăr al istoriei noastre naționale; necesitatea ca muzeele să-și extindă cercetarea arheologică nu numai pentru îmbogățirea colecțiilor proprii, ci și pentru a contribui la elucidarea unor momente și aspecte încă insuficient cunoscute din istoria acestor meleaguri; se impune o mai mare grijă pentru conservarea patrimoniului nostru național; faptul că problematica ridicată de teritoriul nu poate fi cuprinză de actualii arheologi impunindu-se cu acuitate formarea unor specialiști din rândurile tineretului.

Rapoartele asupra cercetărilor arheologice din campania 1989 au fost susținute în cadrul a săptă secțiuni, riguros delimitate și bine reprezentate.

Referitor la **civizăriile străvechi** de pe teritoriul patriei noastre (din paleolitic și neolitic), au fost prezentate 36 de rapoarte, prin care sint comunicate: noi

descoperiri din așezări de tip Starcevo–Criș de la Suplacu de Barcău (Bihor), Trestiana (Vaslui) și Covrigiu (Hunedoara), din așezările neolitice de la Circcea (Dolj), Vlădeni (Ialomița), Iclod (Cluj) (aici, prin săpăturile arheologice din campania 1989 a fost delimitată fortificația neolitică tirzie), sau din cele de tip Gumelnita de la Trestinic (Tulcea) și Măriuța (Călărași). S-a remarcat preocuparea arheologilor în a sintetiza toate problemele ridicate de o așezare sau alta supusă cercetării, fapt ce se inscrie ca o realizare, ca un important pas înainte, comparativ cu edițiile anterioare ale sesiunii de rapoarte.

Au reținut în mod deosebit atenția cîteva comunicări privind cultura Cucuteni, venind cu informații interesante mai ales pentru faza A. Anul trecut au stat în atenție așezările cucuteniene de la Izvoare (Neamț), Fulgeriș (Bacău), Dumesti (Vaslui), Scînteia (Iași), Vorona și Copalău (Botoșani).

Am mai semnalat rezultatele săpăturilor de salvare de la Parța (Timiș), sinteza realizată pentru cultura Boian prin prezentarea tell-ului neolic de la Radovani (Călărași), cît și datele interesante privind necropolele tumulare de la Tureni (Cluj). Din păcate, colectivele de arheologi care au săpat la Tărtăria (Alba) și Satchinez (Timiș) nu s-au prezentat la sesiune, cu toate că erau anunțate în program și aşteptate cu legitim interes.

Un număr de 21 rapoarte au avut în atenție cercetările arheologice vizînd **civizărea traciească** de pe teritoriul țării noastre. Pentru epoca bronzului, reținem descoperirile din așezarea și necropola de incinerare de la Ozun (Covasna), cele din așezările de tip „Lăpuș” de la Grosii Tîbleșu și Suciu de Sus (Maramureș), cît și cele din Cimpia Covurilui (punctele Vlădesti și Ijdileni–Frumușa, jud. Galați), sau depozitul de bronzuri de la Gioseni (Bacău).

Nouă rapoarte au avut ca obiect descoperiri recente datind din prima epocă a fierului, rezultat al cercetării unor așezări (Dej – Cluj, Vlădeni – Ialomița, Suceveni – Cavădinești – Galați, Orbeasca de Sus – Teleorman) sau necropole hallstattiene (Izvorul Frumos – Mehedinți, Tigveni Mare – Caraș Severin, Peciu Nou și Remetea Mare – Timiș, Cajvana – Suceava). În prezentarea raportelor s-a observat strădania de a se emite concluzii pe marginea rezultatelor unor cercetări arheologice (și aici merită a fi menționată comunicarea referitoare la săpăturile de la Grădiștea Coslogeni, jud. Călărași), cît și interesul spre o cît mai exactă încadrare în timp și spațiu a unei descoperiri.

Cercetări ale campaniei arheologice de anul trecut s-au constituit, de asemenea, în importante contribuții aduse la mai bună cunoaștere a **vieții materiale și spirituale a strămoșilor noștri geto-daci**. În 1989, au continuat cercetările arheologice asupra cetăților geto-dacice de la Poiana (Galați), Bunesti – Averesti (Vaslui), Cugir (Alba) Divici – Grad (Caras-Severin), sau davelor de la Răcătău (Bacău), Grădiștea (Brăila). S-a constatat o mai bună cunoaștere a așezărilor fortificate ale geto-dacilor (sau adus date noi asupra celor de la Satu-Mare – Constanța, Moinești – Bacău, Săvîrșin – Arad) în comparație cu așezările deschise ale acestora.

Un mare număr de rapoarte au fost înscrise la secțiunea „**Arheologia etasă greco-română**”, ele concentrîndu-se asupra a trei sectoare esențiale: istoria militară, orașele și teritoriul provincial. Ca o concluzie ce se impune este aceea că cercetarea arheologică din Dobrogea este de departe avansată comparativ cu celelalte zone ale țării, atât privitor la orașe, cît și la cunoașterea așezărilor rurale.

Săpăturile arheologice din campania 1989 au adus date interesante privind cartierul megtăgăresc de la Romula, municipiul

Tibiscum, thermele romane de la Micia, sau impresionantele descoperiri de la Porofissum (amfiteatrul, mai ales).

În atenția arheologilor români au stat, și în anul trecut, castelele romane (de la Feldioara, Cincor, Hoghiz, Potaissa, Căgean), cercetarea lor urmând să se extindă și asupra vicusurilor din apropiere (s-au remarcat unele incertări în acest sens).

Civilizația veche românească și populațiile alogene au fost subiectul a 21 de rapoarte, din care mai mult de jumătate s-au referit la perioada secolelor III – IV e.n., insuficient fiind cercetată etapa următoare (secolele IX – X e.n.). Noi informații privind continuitatea elementului daco-roman după retragerea romanilor la sud de Dunăre, cit și menținerea relațiilor între populațiile locuitoare pe cele două maluri ale fluviului au adus cercetările de la Șirna – Prahova (unde, pe lingă o mare cantitate de ceramică a fost descoperită și o monedă din bronz, de la Constantinopol, datând de la sfîrșitul secolului VIII și începutul secolului IX e.n. și care este unică, deocamdată, pentru Muntenia), sau cele din Banat, de la Timișoara – Freudorf și Criciova (săpăturile au scos la iveală urme ale prelucrării fierului, pentru prima cară, aici, la poalele munților Poiana Ruscăi). Interesant și raportul asupra cer-

cetării de la Chilieni (Covasna), unde întlnim o situație inedită: prezența a trei tipuri de cupoare, de ars vase, de redus minereu și de copt pline, găsite în așezarea de secol IV de aici, unde este atestată clar prezența populației românești.

Un inventar bogat a rezultat din săpăturile arheologice efectuate în necropolele de la Tîrgșorul Vechi (Prahova), Boanca și Călărași, sau așezările de la Davideni – Neamț (secolele V – VII e.n.) și Lozna – Străteni, Botoșani (secolele VII – VIII e.n.).

Un număr de 25 rapoarte au venit să completeze cu noi informații tabloul privind **civilizația medievală românească**. Cercetările arheologice din campania anului 1989 s-au concentrat asupra unor așezări sătești (de la Războieni – Alba, Lechința – Bistrița-Năsăud, Tăndărei – Ialomița), cit și a unor așezări urbane (Tîrgoviște, Văshi, Tîrgu Trotuș, Făget) sau mănăstiri (Siret, Suceava, Tîrgoviște). Un interes deosebit a suscitat raportul colectivului de arheologi de la Muzeul județean Hunedoara asupra cercetării arheologice de la biserică „Adormirea Maicii Domnului” de la Crisicior, jud. Hunedoara, cit și cel de prezentare a complexului de cupoare (secolul al XVII-lea), descoperit în zona bisericii „Precista” din municipiul Galați.

Sint acestea doar cîteva notări pe marginea sesiunii de

rapoarte de arheologie, ediția a XXIV-a, sesiune la care cercetătorii din muzeele noastre au fost bine reprezentați. S-a subliniat, în luările de cuvînt, necesitatea existenței unei cercetări interdisciplinare în muzeu, cit și a sporirii numărului de restauratori, preocuparea pentru formarea unor specialiști tineri, mai ales pentru paleolitic și neolic. Ca propuneri, am reținut sugerarea unei mai mari concizii în elaborarea rapoartelor, renunțarea la detaliile inutile, care obosesc și răspesc din timpul rezervat unor rodnice dezbateri, cit și ideea întrunirii Comisiei arheologice la sfîrșitul sesiunii de rapoarte și nu să o precedă, ca pînă acum.

Piese arheologice reprezentative descoperite în campania 1989 au fost reunite în tradiționala expoziție temporară prilejuită de sesiunea anuală de rapoarte.

În programul bogat al sesiunii de rapoarte s-a înscris și o la fel de bogată vizită documentară la monumentele istorice din județul Arad: cetatea de pămînt și bazilica de la Arad – Vladimirescu, cetatea dacică și fortificația medievală de la Păuliș-Cladova. Cetatea Șoimuș, fortificația dacică de la Vărădia de Mureș și cea de la Săvîrsin.

MARIA IGNAT